

Rudolf Steiner

Utajovanie nadzmyslových poznatkov v dávnejších dobách a ich terajšie zverejovanie.

lánok Rudolfa Steinera pre časopis Das Reich z roku 1917
(patrí do GA35)

preklad: Robert Blaschke, marec 2004

Pochopenie pre spôsob poznania, ktorým sa sprítomujú nadzmyslové svety, môže byť získané z dvoch duševných zážitkov. Jeden z týchto zážitkov má korene v prírodovedeckom poznaní, druhý v mystických skúsenostiach bežného, k preniknutiu do nadzmyslového územia nepripraveného vedomia. Oba zážitky stavajú dušu pred hranice poznania, ktoré ona dokáže prekročiť len vtedy, ak otvorí dvere, ktoré aj prírodné poznanie aj zvyčajná mystika musia svojou vlastnou podstatou držať zatvorené.

Poznanie prírody vedie nevyhnutne k predstavám o skutočnosti, na ktoré narážajú hlbšie sily duše. Tieto predstavy však nemôžu byť odstránené týmto poznaním samotným. Kto tieto nárazy necíti, ten ešte neoživil hlbšie potreby poznania vo svojej duši. Taký človek môže potom veriť, že u človeka je úplne nemožné dôjsť k nejakému inému, než prírodovedeckému poznaniu. Od tejto viery sa človek môže oslobodiť celkom určitým spôsobom sebaznania. Tento spôsob sebaznania spočíva v náhľade, že ak sa človek pokúsi na určitú predstavu preniknúť seba poznávajúci prostriedkami prírodovedy, rozpustí sa mu celý obsah poznania prírody v ňu. Ak si chceme zachovať pred dušou predstavy prírodovedy, musíme ich nechať vo vedomí bez toho, aby sme sa k nim priblížili poznávajúci ich. Takých predstáv je veľa. Tu spomenieme len tie najznámejšie - "hmotu" a "silu". Aj keby boli na miesto týchto predstáv dosadené i novšie názory, prírodovedecké poznanie musí vždy viesť k niečomu, čo je týmto spôsobom nepreniknuteľné pre jej vlastné poznávacie prostriedky. Vyššie spomenutému duševnému zážitku sa tieto predstavy javia ako zrkadlo, ktoré si duša musí pred seba postaviť a samotné prírodovedecké poznanie ako obraz, ktorý sa prostredníctvom tohto zrkadla zjavuje. Každý pokus zaobchádzať s predstavami prostriedkami prírodovedeckého poznania je akoby rozbitím tohto zrkadla, ktorým zmizne i samotné prírodovedecké poznanie. Aj akékoľvek reči o nejakej "veci osebe" za javmi prírody sa pre tento zážitok ukazujú ako ničotné. Kto hľadá takúto "vec osebe", podobá sa tomu, kto by chcel rozbiť zrkadlo, aby uvidel, čo za plochou zrkadla dáva podnet k zjaveniu sa jeho obrazu.

Je úplne samozrejmé, že takýto duševný zážitok sa nedá "dokázať" v bežnom význame tohoto slova myšlienkami, používanými v súčasnej dobe prírodnou vedou, pretože tu záleží na tom, čo sa v celom spôsobe tohto "dôkazu" prežíva - teda aj na niečom, čo vychádza nade samotný. V takom prežívaní musí byť uchopená otázka: V čom to spočíva, že duša je nútená postaviť sa pred hranice poznania, aby mala pred sebou prírodné javy? Rozvinuté sebaznanie prichádza k odpovedi na túto otázku. Všimá si, ktoré z ľudských duševných síl sa podieľajú na vybudovaní týchto hraníc poznania. Sú to tie, ktoré človeku umožňujú z jeho vlastnej podstaty rozvinúť lásku v rámci zmyslového sveta. Základ ku schopnosti lásky spočíva v ľudskej organizácii. To, čo poskytuje ľudskej bytosti silu lásky, sympatiu a antipatiu k jej zmyslovému okoliu, to berie jej poznaniu, orientovanému na prírodné veci a prírodné procesy, možnosť pojmovo spríehadniť také piliere skutočnosti, akými sú "sila

alebo "látka". Pre tých, ktorí sa seba poznávajúc uschopnili k prežívaniu prírodného poznania na jednej strane a k rozvinutiu lásky na strane druhej, stala sa táto vlastnosť ľudskej organizácie bezprostredne zrejmovou. Ľovek sa len musí chrániť pred tým, aby nedal tomuto vzhľadu - nejakým návratom k spôsobu predstavovania nevyhnutnom pre prírodné poznanie - mylné vysvetlenie. Jedno také mylné vysvetlenie spočíva v domnienke, že veci prírody a prírodné procesy odoberajú ľloveku vzhľad do ich skutočnej podstaty preto, lebo on k takémuto vzhľadu nie je zorganizovaný. Ale pravdou je pritom pravý opak. Príroda sa stáva ľloveku zmyslovo názornou tým, že jeho bytosť je schopná lásky. Pre bytosť, ktorá by láskyschopnou na zmyslovom poli nebola, by celý ľudský obraz prírody odpadol. Nie je to tak, že z dôvodu ľudskej organizácie príroda ukazuje len svoju vonkajšiu stránku, ale ľlovek sa - tou silou svojej organizácie, ktorá ho v inom smere robí schopným lásky - prenáša do stavu, v ktorom si pred svojou dušou vytvára také útvary skutočnosti, ktorými sa mu zjavuje príroda.

Z popísaného zážitku vyplýva, že prírodovedecké hranice poznania súvisia so spôsobom, akým je ľlovek - ako zmyslami obdarená bytosť - postavený do fyzickej skutočnosti. Vidí prírodu spôsobom, ktorý je primeraný bytosti, schopnej lásky. Ak by nechcel byť postavený pred hranice prírodovedeckého názoru, musel by v sebe vytrhnúť svoju schopnosť lásky aj s koreňmi. Tým by ale znížil aj tú silu, ktorá mu zjavuje prírodu. Jeho túžba po poznaní smeruje teda v skutočnosti k niečomu inému, než k odstráneniu hraníc jeho prírodovedeckého názoru prostriedkami, ktorými je iný v samotnom prírodovedeckom nazeraní. Kto toto spoznal, nemôže sa viac snažiť preniknúť do nadzmyslového sveta spôsobom poznania, použitým v prírodovede. Musí si povedať, že k sprístupneniu nadzmyslového územia je potrebný vývoj úplne iného spôsobu poznania, než toho, ktorý sa uplatňuje v prírodovede. Mnohí ľudia, ktorí majú viac či menej vedomé poznanie naznačených zážitkov, sa na ceste k sprístupneniu nadzmyslového územia odvracajú od prírodovedeckého poznania a pokúšajú sa na toto pole preniknúť spôsobom, často nazývaným ako mystický. Sú tej mienky, že ponor do vlastného vnútra im dokáže zjaviť to, čo im pohľad zameraný navonok zahaňuje. Avšak rozvinutému sebapoznaniu sa i vo vnútornom živote stavia hranica poznania. Tak, ako schopnosť lásky stavia istou mierou prekážku na pole zmyslov - prekážku, na ktorej sa zrkadlí príroda - tak v ľudskom vnútri spôsobuje to isté iná sila, a to schopnosť spomienky. Tá istá duševná sila, ktorá robí ľloveka bytosťou schopnou spomienky, mu súčasne zabráňuje, aby zostupom do vlastného vnútra prenikol k zážitku, umožňujúcemu mu stretnúť sa na tejto ceste s nadzmyslovosťou, ktorú hľadá. Na tejto ceste preniká stále len k tej duševnej sile, ktorá mu v spomienke prináša zážitky, prežité jeho organizáciou, ale nepreniká až do oblastí, v ktorej má v nadzmyslovom svete svoje korene on sám svojou nadzmyslovou bytosťou. Pre tých, ktorí si toto neuvedomujú, vyvstávajú pri mystickom snažení tie najneprijemnejšie klamné omyly. Dôvod je tento: ľlovek behom svojho života prijíma do svojho duševného života nezmerne mnoho vecí, ktorých si pri tomto prijímaní nie je plne vedomý. Avšak spomienka všetko to, čo bolo polovedome a podvedome prežité, uchováva. Často to vo vedomí vystupuje dlho po samotnom zážitku, keď aj nie v zreteľných predstavách, predsa však v náladách, v pocitovom zafarbení a podobne. A taktiež sa to premieňa a vystupuje vo vedomí úplne inak, než ako to ľlovek prežil. A ľlovek potom môže veriť tomu, že má dočinenia s nadzmyslovou skutočnosťou, ktorá vystúpila zvnútra duše, zatiaľ čo má pred svojim duchovným okom len premenený zážitok zmyslového sveta. Pred klamami tohto druhu je ochránený len ten, kto poznal, že ani mystickou cestou nemôže preniknúť do nadzmyslového územia dovtedy, kým používa prostriedky poznania súvisiace s ľudskou organizáciou, majúcou korene v zmyslovom svete. Tak, ako so schopnosťou lásky súvisí existencia obrazu prírody, tak súvisí so schopnosťou spomienky bezprostredné vedomie ľudskej svojbytnosti. Tá istá duševná sila, ktorá dáva ľloveku vedomie seba samého v rámci fyzického sveta, viazané na jeho

organizáciu, stáva sa brzdou jeho spojenia s nadzmyslovým svetom. Teda ani to, čo sa často považuje za mystiku, neponúka žiadnu cestu do nadzmyslového územia bytia.

Pre toho, kto chce do nadzmyslového územia preniknúť v plne vedomej jasnosti, sú oba opísané zážitky prípravnými stupňami jeho snaženia. Nimi spoznáva, že od duchovného sveta ho oddeľuje práve to, čo ho do prírodného bytia stavia ako sebavedomú bytosť. Z takéhoto poznania sa hneď ponúka myšlienka, že človek sa musí úplne vzdať toho, že by k nejakému poznaniu nadzmyselná mohol vôbec dôjsť. A nemožno poprieť, že mnohé osobnosti, ktoré takejto rezignácii nechceli prepadnúť, bojujú od toho, aby sa cez oba zážitky prebojovali k úplnej jasnosti. Takí zostávajú radšej v temnote a oddávajú sa buď názoru, že hranice prírodného poznania možno prekročiť nejakou rozumovou činnosťou alebo filozofického druhu, alebo sa vyhýbajú tomu, aby si plným vyjasnením podstaty sebavedomia a schopnosti spomienky priviedli pred duševný zrak nedostatok nositeľstva ajnej mystiky, ktorej sa oddávajú.

Kto tu popísané zážitky prežil až k istej jasnosti, tomu sa práve z nich ukazuje vzhľad do možnosti nadzmyslového poznania. Je to preto, lebo v priebehu týchto zážitkov zisťuje, že v ľudskej duši vládnu už v rámci zvyčajnej činnosti vedomia sily, ktoré nie sú viazané na fyzickú organizáciu a pre ktoré tiež neprichádzajú do úvahy tie podmienky, od ktorých závisí v tejto organizácii schopnosť lásky a schopnosť spomienky. Jedna z týchto síl sa prejavuje v myslení. Myslenie sa vo zvyčajnom vedomom živote často nepozoruje a mnohými filozofmi je dokonca popierané. Toto popieranie však spočíva v nedokonalom sebapozorovaní. V myslení vládne nie o, čo preniká k tomu istému, k čomu i schopnosť spomienky, ale nedeje sa to zo schopnosti spomienky. Je to nie o, čo človeku nezaručuje správnosť terajších myšlienok preto, lebo sa zo spomienky vynára bývalá myšlienka, ktorá spomienku nesie, ale preto, že táto správnosť je bezprostredne prežívaná. Tento zážitok sa zvyčajnému vedomiu skrýva z toho dôvodu, že človek túto spomínanú silu v bežnom vedomí úplne spotrebovávajúce vnímanie. V mysliacom vnímaní táto sila pôsobí, ale človek verí, tým že vníma, že mu samotné vnímanie zaručuje správnosť toho, čo duševne uchopuje v činnosti, nepretržite sa zlievajúcej z vnímania a z myslenia. A keď potom žije v púhom myslení, ktoré odtiahol od vnímania, tak má do činenia skutočne len s takým myslením, ktoré má oporu v spomienkach. V tomto odtiahnutom myslení spolupôsobí fyzický organizmus. Myslenie, ktoré nie je podriadené organizmu, žije pre zvyčajné vedomie len pokiaľ človek zabratý do zmyslového vnímania. Samotné toto zmyslové vnímanie závisí od organizmu. V ňom obsiahnuté a v ňom spolupôsobiace myslenie je však isto nadzmyslový prvok, na ktorom nemá organizmus žiadny podiel. V tomto myslení sa ľudská duša pozdvihuje z organizmu. Kto toto myslenie vo vnímaní dokázal doviesť k samostatnému oddelenému vedomiu, ten z bezprostredného zážitku vie, že sa uchopil ako duša nezávislá na svojom tele.

Toto prvé prežitie sa človeka ako nadzmyslovej duševnej bytosti sa ukazuje rozvinutému sebapoznaniu. Je nevedome obsiahnuté v každom číne poznania. Ide len o to, zosilní sebapozorovanie až natoľko, že si všimneme: Vo vnímaní sa zjavuje to, čo je nadzmyslové. A to, čo sa takto zjavuje ako najslabšia, prvá správa prežívania sa duše v nadzmyslovosti - to môžeme ďalej rozvíjať. A to nastane, ak človek v meditatívnom živote vyvinie také myslenie, ktoré sa zleje dohromady z dvoch duševných činností: z tej, ktorá žije vo zvyčajnom vedomí vo vnímaní a z druhej, ktorá pôsobí vo zvyčajnom myslení. Meditatívny život sa tým stane zosilneným myslením, takým, ktoré do seba prijme silu, ktorá sa inak vylievala do vnímania. Myslenie musí tak zosilnieť, aby pôsobilo tou istou živosťou, ktorá je inak k dispozícii len vo vnímaní; a musí byť činné bez zmyslového vnímania tak, že sa neopiera o spomienky, ale prežíva svoj obsah v bezprostrednej prítomnosti tak, ako ho inak človek tvorí len z vnímania. Z myslenia, činného na vnímaní, má takéto meditatívne duševné zameranie slobodný, plne

vedomý ráz, ktorý si je sám v sebe istý, že neexistuje žiaden obsah, ktorý by do duše vžaroval ako nejaká vízia z nevedomia organizmu. Každý druh vízií je úplným protikladom toho, o tu opisujeme. Je potrebné takýmto sebaopozorovaním dospieť k tomu, aby sme presne spoznali to duševné rozpoloženie, v ktorom sa človek nachádza počas vnímania nejakým zmyslom. A v tom duševnom rozpoložení, v ktorom sme si vedomí, že obsah predstav nevytváča z vnútornosti organizmu, sa musíme už aj prežívať tie predstavy, ktoré sú vo vedomí vzbudené bez vonkajšieho vnímania - tak, ako inak len tie, ktoré sú vo vedomí v rozvážnom bezvnevomom následnom myslení. (Návody k tomu, ako človek správnym spôsobom dospeje k rozvinutiu takéhoto meditatívneho života je možné nájsť v mojej knihe "Poznávanie vyšších svetov" a v iných mojich spisoch.)

Rozvojom meditatívneho života vyššie opísaným spôsobom sa ľudská duša pozdvihuje k vedomému precíteniu seba samej ako nadzmyslovej bytosti, nezávislej od telesnej organizácie. Prvé prežitie sa ako nadzmyslovej bytosti, na ktoré sme poukázali vyššie, pokračuje potom k druhému stupňu nadzmyslového sebaopoznania. Na prvom stupni môže človek len vedieť, že je nadzmyslovou bytosťou. Na druhom stupni človek precíti túto bytosť ako plnú obsahu, tak, ako skrze telesnú organizáciu precíti svoje ja zvyčajného bdelého života. Má mimoriadny význam spoznať, že prechod od prvého k druhému stupňu sa uskutočňuje úplne nezávisle od akejkoľvek spolupráce s okolím, čo nie je duševné, čo je aj isto organické. Ak by sa tento prechod prežíval vo vzťahu k vlastnej organizácii inak, než prebieha, napríklad, logického záveru, potom by sme mali dohliadať nielen na to, čo tu popisujeme, ale aj na vizionára. Protiklad prostého logického záveru spočíva v úplne inej oblasti, než v tej, ktorá má pomer k vlastnej telesnej organizácii. Spočíva vo vedomí, že do precítenia svojej bytosti vstupuje nadzmyslový obsah.

Spôsob meditatívneho života, ktorý sme tu doteraz popisovali, poskytuje nadzmyslové sebavedomie. Avšak toto sebavedomie by muselo zostať bez všetkého nadzmyslového okolia, ak by k takémuto spôsobu meditácie nepristúpil ešte nikto iný. K pochopeniu človek dospeje, ak obráti svoj sebaopozorujúci pohľad na vnútornosť. Táto sa vo zvyčajnom živote vedome zameriava na vonkajšie veci. Súbežne s tým však prebieha iný vnútorný prejav človeka, ktorý je vedomím vnímaný len vo veľmi nepatnej miere. Tento prejav je tým, čo ľudskú duševnú bytosť nesie v behu života od jedného vývojového stupňa k inému. Človek nie je len každý deň vyplnený iným duševným obsahom, než v deň predchádzajúci, ale aj jeho duševný stav je každý nasledovný deň rozvinutejší oproti duševnému stavu predošlého dňa. A hlavným prvkom tohoto vývoja je vôľa, ktorá zostáva na tomto poli svojej vnútornosti zväčša najväčšieho nevedomia. Táto vôľa v jej zvláštnosti však môže byť rozvinutým sebaopozorovaním pozdvihnutá do vedomia. A týmto pozdvihnutím dospeje človek k pocitovému vnímaniu súcien, ktoré nemá s pochopením zmyslového vonkajšieho sveta absolútne nič dohliadať, ktoré je zamerané jedine na vnútorný rozvoj duše, od vonkajšieho sveta nezávislý. Ak človek raz spozná túto vôľu, potom sa postupne už aj vžíva do vlastnej bytosti tak, ako pri vyššie popísanom zlievaní sa duševných vnútorností - mysliacej a vnímajúcej. Avšak prežívanie tohto vnútorného elementu sa rozširuje k prežívaniu vnútorného elementu nadzmyslového vonkajšieho sveta. Nadzmyslové sebavedomie, rozvinuté popísaným spôsobom, sa prežíva premiestnením sa v tomto vnútornom elemente do nadzmyslového okolia, vyplneného duchovnými bytosťami a procesmi. Tak, ako nadzmyslové myslenie vedie k sebavedomiu, ktoré si neposluguje schopnosťou spomienky, viazanou na ľudskú organizáciu, tak sa aj nadzmyslová vôľa oživuje tým spôsobom, že je úplne preniknutá preduchovnenou schopnosťou lásky. A táto schopnosť lásky je tou, ktorá dostáva nadzmyslové sebavedomie človeka do stavu, v ktorom môže vnímajúci uchopiť nadzmyslový vonkajší svet. Nadzmyslová schopnosť poznania je spôsobená takým sebavedomím, ktoré vyraďuje zvyčajnú spomienku a žije skrze

preduchovnenú silu lásky v intuitívnom uchopení duchovného vonkajšieho sveta.

Až v h ad do podstaty tejto nadzmyslovej poznávacej schopnosti umož ňuje pochopi zmysel prírodovedeckého poznania. Toto prírodovedecké poznanie totiž podstatne súvisí s tým, o sa v loveku buduje v rámci fyzicko zmyslového sveta. V tomto svete lovek v le ňuje do svojej nadzmyslovej bytosti sebavedomie a schopnos lásky. Ak obe vo svojej bytosti usporiada, potom ju môže vnies do nadzmyslového sveta. Zvy ajná schopnos spomienky sa v nadzmyslovom zrení vyra ňuje. Na jej miesto nastupuje bezprostredné nazeranie toho, o je minulé. Pre sa toto minulé zjavuje v nazad pohliadajúcom duchovnom pozorovaní tak, ako pre zmyslové vnímanie predmety, okolo ktorých lovek prešiel a za ktorými sa obracia. - Zvy ajná schopnos lásky je viazaná na fyzický organizmus. Na jej miesto nastupuje v nadzmyslovom prežívaní preduchovnená sila lásky, ktorá je tým istým, o sila vnímania.

Z tohto opisu nadzmyslového prežívania možno pochopi , že toto sa odohráva v takom duševnom uspôsobení, ktoré musí by vo vedomí udržiavané oddelene od duševného uspôsobenia zvy ajného vnímania, myslenia, cítenia a chcenia. Oba spôsoby nazerania na svet musí lovek svojou rozvahou drža od seba tak, ako v inom smere bdelé vedomie a život v spánku. Kto necháva do svojho bdelého vedomia zasahova hru obrazných súvislostí snového života, stáva sa fantasmom, odcudzeným svetom. Kto sa oddáva viere, že do snového života sa rozprestiera ráz podstaty prí inných súvislosti, prežitých v bdení, ten preniká myšlienkovými obrazmi sna charakterom skuto nosti, ktorý mu znemož ňuje správne preži ich skuto nú podstatu. Ten, kto spôsob predstáv, daný prírodnou vedou alebo vnútorným zážitkom zvy ajnej mystiky necháva zasahova do nadzmyslového prežívania, ten nevidí to, o je nadzmyslové, ale tká si obrazy fantázie, ktoré ho od le ňujú od h adaného sveta namiesto toho, aby ho k nemu približovali. Kto nechce prežívanie v nadzmyslovosti udržiava oddelené od prežívania fyzicko-zmyslového, ten si znehodnocuje prirodzené prírodovedecké nazeranie, ktoré je podkladom pre správne prežitie pozemského bytia a preniká schopnos lásky, viazanú na organizmus, silou duchovného vnímania, ím môže by tá prvá dovedená k falošnému vz ahu k fyzickému prežívaniu. To, o lovek prežije a spôsobí na poli zmyslového sveta, dostáva svoje pravé, z najhlbších túžob duše žiadané osvetlenie vedou o prežívaní nadzmyslovosti. Avšak toto prežívanie musí by vo vedomí držané od prežívania zmyslového sveta. Poznanie prírody musí osvetli morálny, sociálny život - ale tak, aby toto osvetlenie nastalo z toho, o je prežité oddelene. Nepriamo, udským duševným uspôsobením musí to, o je nadzmyslové, vžarova do zmyslovosti, inak táto zostane prenechaná myšlienkovou temnotou a svojvôli pudov a inštinktov.

Osobnosti, ktoré vidia do vz ahu, v akom musia stá vo i sebe v udskej duši nadzmyslové a zmyslové prežívanie, sú tej mienky, že nadzmyslové vedomosti sa nesmú predáva plnej verejnosti, ale že musia zosta tajnými vedomos ami tých niekto kých, ktorí si silnou sebadisciplínou získali schopnos tento potrebný vz ah správne nastoli . Títo majitelia nadzmyslového poznania podkladajú svoju mienku dokonale výstižným tvrdením, že lovek, ktorý nie je pripravený pre spoznanie nadzmyslovosti úplne dosta ňujúcim spôsobom, pocíti neodolate nú túžbu zmieša v živote to, o je zmyslové s tým, o je nadzmyslové a tým musí vyvola sebe i iným tie škody, ktoré sme tu popísali ako následok takéhoto zmiešania. - Aby ale na základe tejto odôvodnenej viery týchto osobností udské nazeranie na prírodu neotupelo, aby život nevtiekol do slepých pudov a inštinktov, založili v sebe uzatvorené spoločnosti tajné školy, v ktorých postupne viedli správne pripravených ňudí k nadzmyslovému poznaniu. Takí ňudia mali potom úlohu, aby plody svojich vedomostí nechávali vteka do života bez toho, aby verejnosti sprostredkovali tieto vedomosti samotné.

Tento náh ad bol v uplynulých dobách naprosto oprávnený. Pre tie doby prichádzala do úvahy jedine tá ľudská túžba, ktorá vedie ku zneužitiu nadzmyslových poznatkov, pretože vo i nej nestálo ni iné, o by podnecovalo k zverejneniu týchto vedomostí. Mohlo sa uplatni len to, že prevaha tých, o boli zasvätení do tohto poznania vo i nevediacim dávala tým prvým ve kú moc do rúk ovládnu tých druhých. Len ten, kto prehliada chod ľudských dejín, bude presved ený aj o nevyhnutnosti takéhoto spájania sa moci v rukách malého po tu udí, ktorí sa sebadisciplínou u inili vhodnými pre túto moc.

Avšak v sú asnosti - v širšom zmysle - dospel ľudský vývoj k bodu, od ktorého sa stáva pokračovanie v tejto oby aji nemožným a aj škodlivým. Vo i neodolate nej túžbe zneuži nadzmyslové poznanie stojí teraz nie o iné, ktoré toto - prinajmenšom iasto né - zverejnenie robí nevyhnutným a ktoré je vhodné i k odstráneniu škodlivých pôsobení tejto túžby. Prírodovedecké poznanie nadobudlo formu, v ktorej neprestajne ni ivo naráža na svoje vlastné hranice. Ľovek je teraz v mnohých oblastiach tohto poznania odkázaný - tým, ako je nútený isté skuto nosti prírody privies do zákonitostí - na svoje nadzmyslové schopnosti. Tieto sa predierajú do vedomého duševného života. Tak to v minulých dobách všeobecne známeho prírodovedeckého poznania nebolo. Tak, ako sa dnes stále viac rozširuje poznanie prírody, musel by Ľovek, ak by nenastúpilo zverejnenie nadzmyslových poznatkov, pod ahnú jednému z dvoch omylov. Bu by možnos nadzmyslového svetonázoru stále ostrejšie odmietal, o by viedlo po zodpovedajúcom ase k umelému spätnému zatla eniu vyvolávaných nadzmyslových schopností. Takéto potla enie by ale Ľoveku znemožnilo uvidie svoju vlastnú bytos v pravom svetle. Následne by muselo nastúpi spustnutie, zmätenie, nespokojnos duševného života, vnútorná labilita, vô ová zvrátenos a v ich následku aj fyzické zakrpatenie a choroby. Alebo - nadzmyslové schopnosti, neovládnuté rozvážnym nadzmyslovým poznaním, by sa museli divoko rozrasta ako nevedomé, neorientované, tupé poznávacie sily a ľudské poznanie by nechali upadnú do chaotickej predstavovej hmly, o by znamenalo to isté, ako tvorenie vedeckých preludov, stavajúcich sa pred ľudské duchovné oko ako záves pred pravým nadzmyslovým svetom. Obom omylom je možno odpomôc len správnym zverejnením nadzmyslových poznatkov.

Proti túžbe zneuži tieto poznatky nazna eným spôsobom možno v sú asnosti pracova tým, že Ľovek práve tú myšlienkovú výchovu, ktorá je získaná novšou prírodovedou, u iní plodnou pre zaodetie právd, smerujúcich do nadzmyselna. Samotná prírodoveda nemôže preniknú do nadzmyslového sveta. Ale poskytuje ľudskej duši schopnos myšlienkových spojení, ktorými sa dajú nadzmyslové poznatky vyjadri tak, že nemusí dôjs ku charakterizovanej neodolate nej túžbe k zneužitiu týchto poznatkov. Myšlienkové spojenia prírodnej vedy predchádzajúcich dôb boli obrazné, rozprestierali sa menej na poli istého myslenia a zaodetie nadzmyslových zrení do nich pôsobilo na pudovú túžbu po ich zneužití bez toho, že by si bol Ľovek toho vedomý. - Áno, nedá sa ani dostato ne silno zdôrazni , že šírite nadzmyslového poznania v sú asnosti dostojí svojej povinnosti vo i udstvu tým lepšie, ím viac sa bude snaži tieto poznatky vyjadri v tých myšlienkových formách, ktoré sú napodobnením myšlienkových foriem prírodovedeckého poznania. Tým bude príjemca nadzmyslových poznatkov prinútený použi na prekonanie istých obtiaží porozumenia také duševné schopnosti, ktoré by inak zostali ne inné a viedli by k túžbe po zneužití. Všetkému z horlivosti a poblúdenia pochádzajúcemu popularizovaniu nadzmyslových poznatkov sa treba vyhnú . Vážne h adajúci nepotrebuujú takéto popularizovanie. Vystupuje len ako banálny pud tých, ktorí by sa chceli vzdeláva v pohodlí.

Aj v mravnom a sociálnom živote dospelo dnes udstvo na vývojový stupe , ktorý znemož uje vylú i z verejného duchovného života celkové poznatky o nadzmyslovosti.

Etické a sociálne pudy mali v minulých dobách v sebe isté duchovné smerné sily, zdedené z pradávnych ias udstva, ktoré udí inštinktívne pobádali k istému pospolitému životu, o zodpovedalo potrebám jednotlivých duší. Duševný život loveka sa stal oproti minulým dobám vedomejším. Tým sú potla ené duchovné inštinkty. Vô a a pudy musia byť tiež vedené vedome, ak nemajú strati smer. To ale môže byť len vtedy, ak je jednotlivec v stave osvetli svoj vlastný názor na život v zmyslovo-fyzickom svete z uznania nadzmyslovej udskej podstaty.

Vo vedomých smerných silách mravného a sociálneho života sa nemôžu uchyti predstavy utvorené pod a prírodovedeckého poznania. Ak by lovek nerozpoznal, že spôsob myslenia tejto prírodnej vedy je úplne nepoužiteľný k tomu, aby otvoril porozumenie a dal impulzy pre morálny a sociálny život udstva, muselo by to viesť k osudovému omylu novej, vo svojej oblasti k najkrajším plodom predurenej prírodnej vedy. Predstava zákonov oblasti mravného a sociálneho života a vedomé riadenie konania sa tu môže podariť len zo strany nadzmyslového poznania. Medzi nástupom vysoko rozvinutej prírodnej vedy a súasným utváraním udskeho vô ového života s jeho základnou pudov a inštinktov je významná súvislosť. To, čo vtieklo do prírodnej vedy ako sily poznania, to bolo z pôvodného duchovného obsahu pudov a inštinktov od até. Do týchto musia následne vtiecť nové pudové sily z prameňov nadzmyselná.

Žijeme v dobe, kedy nadzmyslové poznanie už viac nemôže byť tajným pokladom len niektorých, kedy sa musí stať všeobecným pokladom všetkých tých, ktorých sa v tejto dobe otázka zmyslu života dotýka ako nevyhnutná potreba ich duševného bytia. Táto potreba pôsobí v súasnosti v nevedomých duševných základoch udí v ove a širšom zábere, než mnohí tušia. To bude viesť ku stále väčším požiadavkám, aby sa s nadzmyslovým poznaním zaobchádzalo rovnako ako s poznaním prírodovedeckým.